# ויקהל תשפ"ד

# אשי ישראל

השיעור השבועי מפי מורינו
הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א
בעל מחבר - תוך הנחל ושיחות מוהרא"ש

גיליון ת"ח

ניתן להאזין לשיעור בכל יום רביעי בשעה 22:10 בטלפון:077-2612984 שלוחה 9


חסדי ה' יתברך, אוחזים אנו עתה קודם שבת קודש **פרשת** וַיַּקְהֵל – שבת מברכין **אדר שני**, **ושבת שקלים**, והם ימים מאד מעולים בשנה.

פרשת **שקלים** היא הפרשה הראשונה מד' הפרשיות שאנו זוכין לקרוא בכל שנה – החל מפרשת **שקלים**, אח"כ פרשת **זכור**, לאחריה פרשת **פרה**, ואח"כ פרשת **החודש**.

איך נגדיר את הימים, השבתות והזמנים האלו? הנה היה לנו את אדר ראשון, והיום זה **יו"כ קטן מוקדם** (ר"ח הוא ביום ראשון, ומקדימין זאת ליום חמישי), ואח"כ מגיעה שבת שקלים, והיה רגיל תמיד בפי מוהרא"ש זי"ע מאמרו של הרה"ק ר' פינחס מקאריץ זי"ע: **""הָיִיתִי כְּבָר רוֹצֶה לְהַגִּיעַ אֶל הַד' פָּרָשִׁיוֹת, כְּדֵי לְהִתְרָאוֹת בְּיַחַד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא"** ["אִיךְ וָואלְט גֶעְרִין שׁוִין גֶעְוָואלְט קוּמֶען צוּ דִי ד' פָּרָשִׁיוֹת אַיִךְ זָאל זִיךְ זֶעהֶן מִיט דֶעם אַייבִּישְׁטֶעֶר"]; איזה דיבור קדוש וגבוה זה! וכמה הוא כולל בתוכו! **כשמגיעים לד' הפרשיות, מגיעים למצב כזה של 'להתראות ביחד עם הקב"ה'!**

מה פתח לנו בזה ר' פינחם מקאריץ? בל נשכח שרביז"ל מאד שיבח את ר' פינחם מקאריץ זי"ע, ואמר "אשרי העיניים שראו את ר' פינחם!" וכו', והנה הוא הגדיר לנו שבזמנים אלו של ד' פרשיות מתראים ביחד עם הקב"ה, איך זה מוסבר אלינו בפשטות?

מתי יש לנו את המצוה הזאת של 'להתראות יחד עם הקב"ה'? שלוש פעמים בשנה, בשלושת הרגלים: חג הסוכות, חג השבועות וחג הפסח, יש מצוה (שמות כג, יז) **"שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶל פְּנֵי הָאָדֹן ה'"** – יש מצוה לבוא לירושלים לביהמ"ק ולקיים **"יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ"**, מה הכוונה? אומרת הגמרא (חגיגה ב.) **שאדם בא לראות וכן בא להיראות**, כביכול הקב"ה מסתכל אליך.

ואכן הקב"ה מסתכל עלינו בכל מקום שאנו נמצאים, ומה החידוש בענייננו שאדם בא "**להיראות**"? כי אכן בוודאי הקב"ה רואה אותך בכל מקום, אבל בזמן שאדם בא **לראות**, שהנה מגיע הזמן של החג – שלושת הרגלים, הוא מגיע לביהמ"ק בשמחה, כיסופים והשתוקקות של כל השנה, הרי הוא הכין כלים בתוכו שהוא רוצה לראות את הקב"ה, הוא בא עם תשוקה מיוחדת, כיסופים ורצונות.

כי ברוחניות, ובפרט בענין של 'הסתכלות', מגלה רביז"ל (ליקו"מ ח"א סי' קפד) יש ענין של '**אור ישר ואור חוזר**'; **אתה מסתכל**, וראייתך והסתכלותך חוזרת אליך.

רבינו מסביר שם, שזהו ענין חוש הראות, כי מי שמומחה לעיניים יודע שעניין של 'ראייה' הוא שיוצא מהעין קרן של אור, ומכה בדבר שעליו מסתכל האדם, ומחזיר לך את הדבר חזרה אל העין והמוח, וזה נקרא "אור ישר ואור חוזר".

ואם אדם מגיע אל הקב"ה בשלושת הרגלים שהוא מלא עם רצונות וכיסופים של כל השנה, הרי היתה מצוה מיוחדת לזה – שלוש פעמים בשנה צרייכם לעלות לרגל, **אז אדם** בוודאי **השתוקק** כל השנה – מאז שעבר חג הסוכות, הוא כבר השתוקק "**רבש"ע, תזכה אותנו שיגיע חג הפסח, ונזכה לעלות לירושלים לראות את השכינה!**" וכן מחג הפסח לחג השבועות [שזה לא זמן ארוך כ"כ], ומחג שבועות לחג הסוכות. אדם שמגיע אז למקום המקדש, והוא בא לראות את השכינה, הוא זוכה כביכול **להיראות** עם הקב"ה, שהקב"ה מחזיר את הראות הזאת אליו, וזה גורם לו התעלות נפלאה המיוחדת לשלושת רגלים אלו.

והנה הגיע הרה"ק ר' פינחס זי"ע ואמר לנו שהוא רצה להגיע כבר לד' פרשיות כדי להתראות ביחד עם הקב"ה, ומונח בזה כזה מסר קדוש וטהור: **גם בד' פרשיות אלו – אמנם לא זכינו עדיין שייבנה ביהמ"ק לפני ראות עינינו – אדם יכול לזכות להעלות את הנשמה שלו כדי להסתכל ולראות את הקב"ה, וממילא הקב"ה מסתכל חזרה! ומתקיים ענין של "להתראות" ו"להיראות" ביחד עם הקב"ה!**

ועל כן הן **ד' פרשיות** דייקא, כי הן כנגד **ד' עולמות, ד' שמות הוי"ה**, ובכל אחת מן ד' הפרשיות אדם מתקרב לזה יותר ויותר... מתחילים עם

פרשת שקלים, ממשיכים לשבת זכור, ואח"כ פרשת פרה, עד שמגיעים לפרשת החודש – ראש חודש ניסן, ואז נשלם האור הזה!

וזו הקדמה קדושה לימים אלו, שנדע קצת לפני מה אנו עומדין; **יש חסד מהקב"ה, שאדם יזכה לדעת מדברים אלו, ויהיה עסוק בזמן שהוא חי בו!** יש אנשים שלא זוכים להרגיש בכלל דברים אלו... מגיעים וחולפים זמנים מיוחדים, ואדם אומר 'כן, היה כך וכך... מה זה שייך אלי?... היה פרשת שקלים... ר"ח אדר, ר"ח ניסן'...

זו היתה שיחה שמוהרא"ש תמיד היה אומר בהתחלת השנה – פרשת בראשית, על המאמר של הבעל התניא זי"ע שקיבל מרבו המגיד ממעזריטש זי"ע בקבלה מהבעש"ט הקדוש: **"אדם צריך לחיות עם הזמן"**; מה הכוונה 'לחיות עם הזמן'? אדם אומר: 'הנה, אני חי עם הזמן'... וכי אתה חי **"עם"** הזמן? אולי אתה חי **בתוך** הזמן, וכי אתה **"עם"** הזמן ממש? **הרי בזמן הזה יש כוחות מיוחדים שאין בזמן אחר!**

וזהו הטעם שבכל עיתותי רצון מברכים את ברכת "שהחיינו וקיימנו והגיענו **לזמן הזה**", אלו זמנים מיוחדים שבהם עושים ברכה בפה מלא להקב"ה על שהגיענו **"לזמן הזה"**, מדוע? כי **בזמן הזה** יש התגלות מיוחדת של אלקות!

ובדרך סוד יש לומר עפ"י קט שכלנו, כי מובא שהמילה **"זמן"** הוא חיבור נורא של שני שמות קדושים, דהנה יש צירוף של שם הקב"ה הנקרא **מ"ה** [שם הוי"ה במילוי אלפי"ן – יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ועולה בגימטריא מ"ה], שזה ענין של שאדם מבטל את עצמו לגמרי להקב"ה, וישנו צירוף של שם **ב"ן** [שם הוי"ה במילוי ההי"ן – יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, ועולה בגימטריא כמספר ב"ן, שהוא מעט יותר במספר משם מ"ה], והעבודה של האדם תמיד היא לייחד שני דברים אלו – שאדם עושה את עצמו **"מה"** לגמרי, מבטל את עצמו, עד שהוא **"בן"** להקב"ה!

ואכן כולנו בנים של הקב"ה, וכמ"ש (דברים יד, א) **"בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם"**, אבל מדובר שאדם **ירגיש באמת** שהוא בן חביב אליו יתברך, והאבא רוצה לקרב אותו, בבחינת **"כרחם אב על בנים"**, איזו רחמנות יש יותר מרחמנותו של אבא לבנו? ואביו רוצה תמיד בטובתו, ואמנם לא בכל פעם הבן מבין שהאבא רוצה את טובתו, אבל בעצם בוודאי כל אב

רוצה רק את הטובה של הבן שלו, הוא מתפלל עליו שיצליח בכל העניינים, וחפץ רק בטובתו!

הכלל, עניינו של שם **מ״ה** הוא שאדם זוכה לבטל את עצמו, שהוא זוכה לדעת ״מה אני כבר יודע?״... אנחנו איננו מבינים דרכי ה׳, לפעמים יש כאלו דברים שאי־אפשר להבין אותם, ורביז״ל קורא זאת בליקו״מ ח״א סי׳ ס״ד, שאלו דברים הבאים מ׳חלל הפנוי׳ – מקומות שאין לנו שום מושג, אלא רק לסמוך על אמונה! **אני לא יודע כלום**! זה ענין שאדם זוכה לביטול אמיתי – **מ״ה**, ובזה נקרא שהוא **ב״ן** חביב להקב״ה, נמצא אפוא שהם שני דברים שהולכים ביחד, שאדם מבטל את עצמו – ׳אני לא יודע כלום׳, ואזי הוא בן חביב להקב״ה...

והנה, אם מייחדים שני שמות אלו יחדיו – שם **מ״ה** ושם **ב״ן**, זה עולה בגימטריא ״**זמן**״, שהוא החיבור של שני דברים אלו.

זה נקרא שאדם זוכה לחיות עם ה׳**זמן**׳, הוא ״**חי**״ עם ״**הזמן**״! כל פרשה בתורה, כשהיא מגיעה – מגיע אור מיוחד! ובפרט בימים אלו של ד׳ פרשיות, כנ״ל, מתגלה אור מיוחד בימים אלו, ואשרי מי שמשתוק ומתפלל ״**רבש״ע, תזכה אותי להרגיש את האור הזה!**״.

בפיוטים שנוהגין לומר בתפילת מוסף של פרשת החודש[1], לפני כל סיום של כל אחת משבעת הברכות שיש בתפילת מוסף של שבת, אנחנו נבקש: ״**אור פניך עלינו אדון נשא**״ – ׳את אור הפנים שלך, רבש״ע, אדון העולם, תשפיע ותאיר עלינו!׳, וזה בדיוק העניין האמור שאמר ר׳ פינחס מקאריץ, שבימים אלו אנו זוכים להתראות ביחד עם הקב״ה. אח״כ ממשיכים לומר שם ״**ושקל אשא בבית נכון ונשא**״ – שנזכה להביא שקל לביהמ״ק וכו׳, וכדאי להזכיר את דברי רביז״ל בספר המידות (אות צדקה, חלק שני סעיף יט): ״**על ידי נתינת שקלים ניצול מיצר הרע**״; ובפשטות היינו מצות מחצית השקל, שעל־ידה זוכה האדם להינצל מן היצר הרע, והוא זמן מיוחד מאד, וכמו שהזכרנו את דברי המדרש (תנחומא, כי תשא, ג), שכשעם ישראל קורין פרשת שקלים, משה רבינו עומד שם ומקיים ״**כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בני ישראל**״ – מרים את הראש של כאו״א מישראל! וממילא

1. עפ״י רוב אצל אחב״י הספרדים לא נוהגים לומר זאת, אבל זה מודפס בכל הסידורים, וכן המנהג של מוהרא״ש הקדוש, ומקובל אצל כל תלמידי הבעש״ט הקדוש. ואומרים את זה בחזרת השליח־ציבור בתפילת שחרית של שב״ק בד הפרשיות, ובפרשיות שקלים והחודש מוסיפים גם בתפילת מוסף אילו פיוטים.

כבר מתחיל העניין הזה של "להתראות יחד עם הקב"ה"...

אז עשינו את ההקדמה הזאת כדי שנדע לְמָה אנחנו נכנסים עכשיו – חודש אדר שני, שזהו חודש אדר שבו נקיים בעז"ה את כל המצוות של פורים, וזה החל מראש חודש, וכמו דאיתא בירושלמי (ריש מסכת מגילה) שהיודע שלא יוכל לקרוא את המגילה בזמנה [כגון שמפליג באניה וכו'], בדיעבד יכול לקרוא מראש חודש אדר, וכמ"ש (אסתר ט, כב) "וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מְיָגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב", אז יש ענין של **"החודש"** בקריאת המגילה, ואין חודש אדר ראשון בכלל זה, וכדברי המשנה במגילה: "אין בין אדר ראשון לאדר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים", נמצא שעכשיו אנחנו נכנסים ל'**החודש**' של קריאת המגילה!

ומעלתה של קריאת המגילה אנו רואים בלשון המשנה הראשונה במסכת מגילה שמתחלת[2]: **"מגילה נקראת בי"א י"ב י"ג י"ד ט"ו"**, וטעון ביאור: מהו מגילה **"נקראת"**? לכאורה היה צ"ל **"קורין את המגילה"**, ומהו שנוקטת המשנה לשון 'נפעל' – מגילה **"נקראת"**? הפירוש בזה הוא לגלות ענין קריאת המגילה: **אנחנו מגיעים עכשיו לימים שבשמים המגילה "נקראת" מעצמה, וזה יורד אלינו, ואדם צריך רק להטות אוזן ולשמוע שמתחילים לקרוא את המגילה...**

ומה כתוב בתוך המגילה? גילוי אלקות! אכן, לא מוזכר אפילו פעם אחת שמו של הקב"ה בפירוש, אך ברמז ובסוד מוזכר שם הוי"ה המון פעמים, וכמוזכר בספרים הקדושים, שישנם י"ב פעמים שמוזכר שם הוי"ה בר"ת ובם"ת, וכן ישנם הרבה שמות במגילה, שזה ענין שמגלה רבינו (ליקו"מ ח"א סי' נו) שיש 'הסתרה', ויש 'הסתרה שבתוך ההסתרה', ואומר רבינו שם, שבמקום שיש הסתרה – יש התורה הכי גבוה, ובגלל שהוא כ"כ גבוה – מוכרחים להסתיר את זה, מה זאת אומרת? שדווקא בגלל שזה כ"כ גבוה – מוכרחים להסתיר את זה, אז לא יהיה כתוב שמו של הקב"ה במפורש, אבל בתוך פנימיותו זה כ"כ גבוה עד שמוכרחים להסתיר את זה... כי אם לא – היה ביטול הבחירה, והיה כיליון וסוף של כל הקליפות, ובכדי שעדיין תהא לנו בחירה – מוכרחים להסתיר את הקדושה הגבוהה הזאת בתוך

2. אשרי מי שיכין את עצמו לפורים בלימוד בי"ת מסכת מגילה! הדפיסו לכולם את ה'בי"ת' של מסכת מגילה, ושמעתי שהרבה בחורים כבר באמצע ללמוד את זה, אשרי הזוכה לזה!

כיסוי, ולא סתם כיסוי – אלא כיסוי בתוך כיסוי!

ואומר רבינו שם שזה 'מגילת אסתר', היינו **גילוי** של **ההסתרה**, ורבינו מכנים את הגילוי בפסוק הכתוב במגילה (אסתר ב, יא): "**וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדְּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר**", אומר רבינו: מרדכי הצדיק הוא המגלה את האור הגדול שבתוך ההסתרה, הוא בא ומגלה את זה לנו – לאנשים פשוטים!

אדם חושב שהוא כ"כ רחוק ומה הוא וכו', אבל כמו שאסתר המלכה צעקה אחר שהיתה מוכרחת ללכת לבית אחשוורוש, כי מרדכי הצדיק ציווה עליה שתלך, וזה היה דבר מאד מאד קשה לנשמה כ"כ קדושה וטהורה, צדיקה כ"כ גדולה, והנה היא מוכרחת ללכת, איזה צער זה! ואכן היא נכנסה לבית הצלמים, תוקף הטומאה של בית אחשוורוש, תוקף טומאת כל הקליפות, והיא צועקת "**אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי**" (תהלים כב, ב), ודייקא כפל לשון – "**אֵלִי אֵלִי**", שזה רומז לעניין של 'הסתרה' ו'הסתרה שבתוך ההסתרה', ובזה שצועקים "**לָמָה עֲזַבְתָּנִי**" בעצם יש בתוך הצעקה הזאת: "**רבש"ע, אתה בוודאי לא עוזב אותי!**"... נראה לפי ראות העיניים שהכל מכוסה ומוסתר, אבל בוודאי אינך עוזב אותי, רבש"ע! שזהו סיום הפסוק: "**רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי**" – 'מרחוק' אני יודע שאתה שומע את קול הצעקה שלי! זה מה שמתגלה בימי פורים, כזה אור גדול שההסתרה מתהפכת לגמרי!

ואומר האר"י הקדוש – כמובא בכל הספרים – שהאור שמתגלה בפורים, לא מתגלה בשום זמן אחר – לא בשבת, לא ביו"ט, ואמנם בפורים מותר לעשות מלאכה, ואין אפילו מנהג שנוהגין לאסור איזו מלאכה [כמו בערב פסח וכדו'], כי זה אור כ"כ גבוה שהוא איננו דורש אפילו איסור של מלאכה, רק שמחים כ"כ עם האור שמתגלה שהכל מתהפך לנו לטובה!

רבינו אמר: "יש ענין שנתהפך הכל לטובה", וזה נעשה בפורים, וכדכתיב (אסתר ט, א) "**וְנַהֲפוֹךְ הוּא**", ועל חג זה אומרים חכמינו הקדושים על הפסוק (אסתר ט, כב) "וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם" שכל המועדים עתידין להתבטל, חוץ מימי פורים הקדושים; לכאורה הוא פלא, יש את פסח, שבועות, סוכות, שאר ימים טובים, ורק פורים יישאר? העניין הוא, כי מה שיהיה בקרוב בביאת המשיח, איזה חג ואיזו שמחה תהא לנשמות ישראל עד שכל המועדים האחרים יהיו טפלים לעומת

זה, ואמנם נזכור שהיו חסדים וכו׳ אבל מה שאנחנו נראה – דברים אלו יהיו טפלים לזה, אבל פורים אף פעם לא יתבטל! מדוע? כי בפורים מונח כזה דבר ש״הכל מתהפך לטובה! **״וְנַהֲפוֹךְ הוּא״**! כל מה שחשבנו שהיה פה את המן, אחשוורוש, גזירות, הקב״ה מגלה לנו: **׳אני הייתי שם!׳**... וזה מה שיתגלה בביאת המשיח, שכל שנות הגלויות שסבלנו – מעודנו ועד עתה, ובפרט מעת חורבן ביהמ״ק – נדע שהקב״ה איתנו בכל פרט ופרט של החיים, ואנחנו נבין למפרע ש**״וְנַהֲפוֹךְ הוּא״**, שדייקא מחמת שסבלנו, ולא עזבנו את אלקינו, ותמיד החזקנו מעמד בכל הכוחות, זה מה שהביא לנו את הגאולה הקרובה! וזהו פורים, ולכן לא שייך שיתבטל, כי אז יתגלה ענין של פורים בכזה גילוי נפלא ששייך לכל אחד ואחד, וכמו ש״ויהי בימי **אחשוורוש״**, כן ״ויהי בימי **כל אחד ואחד״**, ויסיים: **״ודובר שלום לכל זרעו״** – שהוא יזכה אל השלום הנפלא לכל עם ישראל, ויהיה גילוי הצדיקים ומרדכי ״מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ״, שהוא זה שהחזיק את עם ישראל יחד עם אסתר המלכה, וזה מה שקורה בכל דור ודור.

ובזה מובן הבהנה אחרת בדברי ר׳ נתן שאמר, שאם אדם יצעק ארבעים יום לפני פורים ״הצילני מקליפת המן עמלק״, שהוא מבקש **״רבש״ע, תציל אותי מקליפת המן, ותזכה אותי להארת מרדכי ואסתר״**, אז הוא יזכה לראות את מרדכי בשעת קריאת המגילה, זה דבר נפלא מאד... ומה העניין הזה? שאדם מרגיש: **הנה אני רואה את הצדיק בשעת קריאת המגילה, איך שהוא עומד כאן איתי ומחזק אותי שלא אתייאש משום דבר!**

זה הגילוי שמתגלה בימים אלו של חודש אדר וימי פורים, ומתחיל מפרשת שקלים, שבזה אומרים חכמינו הקדושים, שהנה המן הרשע אמר לאחשוורוש (אסתר ג, ט) **״וַעֲשֶׂרֶת אַלְפִּים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ״** – הוא רצה לשחד את אחשוורוש בכסף כדי שהיהודים יהיו בידו, ואמר לו אחשוורוש: **״הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ״**, ועל כך אומרים חכמינו הקדושים: **״רשע״** – המן, אתה איחרת את הרכבת... **״כבר קדמו שקליהם לשקליך״** – הם כבר נתנו מחצית השקל! אתה הכנת עשרת אלפים ככר כסף לתת לאחשוורוש? הם כבר הקדימו אותך... **שזה ענין הצדקה וחסד של עם ישראל,**

**שזה מאחד את עם ישראל ביחד!** לא כולם כ״כ גאונים וחכמים, לא כל אחד זוכה לעבודת ה׳ בכל המצוות – תפילה, קיום המצוות, כל אחד עושה כפי כוחו, **אבל אם אדם עושה צדקה וחסד – זה עולה על הכל!** שאדם לוקח מממונו, ועושה עמו צדקה וחסד, ״אני רוצה חלקו!״...

והנה אדם אומר ״אני נותן הכל!״ יש מגבית, והוא מיד אומר ״כמה צריכים? אני כותב צ׳ק לכל מה שצריכים״... לא ולא! צריך ממך רק חצי שקל! ״חצי שקל? מה פתאום! זה צחוק״... **זה מה שאנחנו רוצים! אתה תתן חצי שקל, ההוא יתן חצי שקל, וכל עם ישראל יתנו! זה מה שצריכים – רק חצי!** בזמן אחר, אם אתה רוצה לתת יותר, לבנות בנין – תן... תתרום... אבל עכשיו, קודם פורים, צריכים חצי שקל מכל אחד! **צריכים את האחדות של כל נשמות ישראל!** שזה מה שאמרה אסתר המלכה: ״לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים״ – אני צריך את כל היהודים ביחד! זה מה שאני צריך! כל אחד יתן חצי שקל, וביחד זו כמות מכובדת...

ומאלו חצאי השקלים קנו את כל קרבנות הציבור של כל השנה; היתה לשכה מיוחדת שבה היה את הסל שהיו אוספים בו, ומכל הכסף הזה קנו את הקרבנות שמקריבים כל השנה – שני תמידין בכל יום, תמיד של שחר ותמיד של בֵּין הָעַרְבָּיִם, וכן בשבת היו את הכבשים של שבת, וכן בכל חג ומועד, הכל מן הסל שנאספו בו השקלים, וזאת כדי שלכל אחד מישראל יהיה חלק בזה! אתה רוצה לבנות בנין שלם?... כל המרבה הרי זה משובח... אבל כאן, כשאנחנו צריכים קרבנות לעם ישראל, כל אחד צריך חלק בזה!

וזה היסוד של עם ישראל – האחדות והאהבה שביניהם, ולזה פרשת שקלים מעוררת אותנו, **אחדות!** ולכן תמיד היא הפרשה הראשונה, מדוע? באמת מנהג ישראל לתת מחצית השקל בערב פורים – בתענית אסתר [השנה זה מוקדם – ביום חמישי, כי פורים זה במוצאי שבת ויום א׳, ואז נותנים את המחצית השקל], אבל מדוע אנחנו קורין את זה שבועיים לפני זה – קודם ר״ח אדר? **כי זה הדבר שמעלה את התפילות של עם ישראל!**

כתוב בשו״ע (יו״ד, סי׳ רמט, סעיף יד) שיש ענין לתת צדקה קודם התפילה, כי בזכות הצדקה מעלים את התפילות, וכדאיתא בגמ׳ (ב״ב י.): ״**רַבִּי אֶלְעָזָר יָהִיב פְּרוּטָה לְעָנִי וְהָדַר מַצְלִי, שֶׁנֶּאֱמַר** (תהלים יז, טו) ׳**אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה**

**פָּנֶיךָ״**; לפני שהוא הלך להתפלל – הוא נתן צדקה! וזהו מנהג ישראל, שלפני התפילה נותנים צדקה [ומובא מהאר״י הקדוש שגם ב״ויברך דויד״, כשאומרים ״ואתה מושל בכל״ – נותנים צדקה], כל זה כדי להעלות את התפילות! **מה כבר נתת? פרוטה, כמה אגורות, חצי שקל או שקל, ובזה מעלים את התפילות! למה? כי בזה אני מראה שאני מחובר עם כל נשמות ישראל!**

שזה מה שמזכירים בכל ׳לשם יחוד׳ קודם עשיית מצוה[3]: ״**בשם כל ישראל**״; אמנם האדם לבדו עושה את המצוה, אבל הוא עושה זאת ״**בשם כל ישראל**״! ואולי גם השני עושה את זה ״**בשם כל ישראל**״, ואדרבה! כי יש כאלו שאינם זוכים לקיים זאת, ואני עושה את המצוה ״**בשם כל ישראל**״! אני מאחד עכשיו – בדבר הזה – את כל ישראל ביחד! **אנחנו כולנו ענפים היוצאים מאילן אחד!**

וזו עניינה של מצות נתינת שקלים, שכולנו מתאחדים ביחד – ״חצי שקל בלבד? אני רוצה יותר!״... **לא!** הפסוק אומר: ״**הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט**״ – אתה העשיר הכי גדול בעולם? ״**לֹא יַרְבֶּה**״ – אפילו לא מעט יותר ממחצית השקל! ״**וְהַדַּל**״ – אחד שהוא עני, אין לו כמעט כלום, אבל למחצית השקל ראה להסתדר... לך על הדלתות ותקבץ... ״**לֹא יַמְעִיט**״! **ובזה אנחנו מכינים את עצמנו לקבלת התפילות!**

כי ימים אלו – כל חודש אדר, פורים, וכן נכנסים אח״כ לפסח – שהוא זמן של צדקה וחסד, הסימן הראשון בהלכות פסח עוסק בעניין ׳מעות חיטים׳ – ׳קמחא דפסחא׳, צריכים כבר לחשוב על זה... לא לדחות את זה... אמנם בעיקר זה שלושים יום קודם החג, אבל אנחנו כבר בימי אדר, אז זה לא מוקדם... כבר לחשוב על ׳קחמא דפסחא׳, שזה ימים אלו, ומתחילים את כל הקדושות האלו עם ׳מחצית השקל׳ – פרשת שקלים, להראות שאנחנו מבינים, כביכול, מה הקב״ה רוצה – שנתאחד ביחד, וניתן משהו מעצמנו! מה זה כבר מחצית השקל?... אבל אצל הקב״ה לא משנה כ״כ הסכום, העיקר שהקב״ה רוצה ענין של ״**נְדִיב לִבּוֹ**״ – כמובא כמה פעמים בפרשת השבוע [כגון: ״**וַיָּבֹאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ**״, ועוד], זה הכי חשוב אצל הקב״ה, וזה העניין של ׳מחצית השקל׳, שנתת

3.הרבי ר׳ אלימלך זי״ע מביא בצעטיל קטן (אות ד), שזה [3] דבר גדול מאד להגיד ׳לשם יחוד׳ לפני כל מצוה.

מחצית השקל – רואים שאתה ׳נדיב לב׳, אתה רוצה חלק במקום הזה!

ובזה אנחנו מגיעים לפרשת השבוע – פרשת ויקהל[4], שפותחת במילים: **״וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ לַעֲשֹׂת אֹתָם״**; משה רבינו ׳מקהיל׳ את נשמות ישראל! **הצדיק מאחד ומחבר אותם ביחד!** אותו ענין של מחצית השקל האמור, שגם בו כתיב **״כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַה׳״** וגו׳, ואז משה רבינו ״עומד וזוקף את ראשן״! וכדאיתא בפירוש בדברי המדרש, וכנ״ל, שבשעת פרשת שקלים משה רבינו עומד שם [צריכים לזכות לראות זאת...], וזוקף את הראש של כל אחד ואחד – **״כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״**! וזאת בגלל שמשה רבינו הוא זה שמקהיל את כולם יחדיו – **״וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״**, וכתוב בכל הספה״ק: **׳עדת׳** אותיות **׳דעת׳**, כי משה רבינו הוא ה׳דעת׳ של עם ישראל, הוא מכנים בהם את ה׳דעת׳! איזו ׳דעת׳? בפרשת דברים אומר משה רבינו לעם ישראל: **״אַתֶּה הָרְאֵתָ לָדַעַת׳ כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ״** – הצדיק מגלה לנו את ה׳דעת׳ הזה!

ורביז״ל מסביר (ליקו״מ ח״א סי׳ ד, ועוד): ׳דעת׳ הוא חיבור בין ׳שם הוי״ה׳ ל׳שם אלקי״ם׳, שזהו ״אַתֶּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ׳הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים״״ – שם הוי״ה הוא ׳מידת הרחמים׳, ושם אלקי״ם מרמז על מידת הדין, והצדיק מגלה לנו על דברים שקשה לנו להבין ״למה קרה לנו דבר כזה״ – פנצ׳ר ו׳פלונטר׳ כזה שאדם לא תאר על זה, הן עם עצמו, הן עם הילדים, אין לו שום פירוש על זה... לא ציפה, לא חיכה ולא ׳חלם׳ על זה בחלום הכי רחוק... **אבל הקב״ה הוא מנהיג את העולם, וצריכים לקבל את ה׳דעת׳ של הצדיק, שהוא מכנים בנו את הידיעה הזאת, שבחכל יש כוונה עליונה, להכל יש חשבון מדויק מן השמים, ועוד יגיע הזמן שיתקיים ״וְנַהֲפוֹךְ הוּא״ – נראה איך שהכל יתהפך לטובה, ואיך דייקא מן הפנצ׳ר הזה שעבר עלינו – זה הביא אותנו לישועה הזאת ולגאולה הזאת!** זו ה׳דעת׳ שהצדיק מגלה!

וזה מבואר שם בתורה נ״ו הנ״ל, שרביז״ל מדבר מהסתרה שבתוך ההסתרה וכו׳, אומר רבינו שם שזו הדעת של הצדיק, שהוא נכנם לתוך

4. עפ״י רוב היא מחוברת עם פרשת פקודי, אך בשנת העיבור כל אחת מקבלת את הכבוד שלה...

המקום המוסתר הזה שלא מבינים כלום – והוא מגלה איך ששם יש התורה הכי גבוהה! **העיקר שאתה תחזיק מעמד ותאמין שהכל לטובה!** שעל זה אומר רבינו בתורה ד׳ הנ״ל, שזה ׳**מעין עולם הבא**׳, ואם אתה תזכה **להודות** להקב״ה – זה לא דבר קל שאדם יתן תודה להקב״ה על מה שעובר עליו... אבל אם יעשה זאת, לא רק שזכה לבחינה שהיא ׳מעין עולם הבא׳, אלא אף יזכה ל׳**ששעשוע עולם הבא**׳, שהוא משתעשע ממש!

׳מעין עולם הבא׳ זה אמנם תענוג גדול מאד (כמו בשבת קודש), אבל ׳ששעשוע עולם הבא׳ – שאדם משתעשע בעוה״ב, זה כבר הרבה יותר גבוה... ואומר רבינו (ליקו״מ ח״ב סי׳ ב) שלזה זוכים אם אדם מודה להקב״ה! **אני כ״כ מאמין ויודע שהקב״ה כאן!** אפילו אם ישנם דברים שאני לא מבין למה קורה לי כך, מדוע זה עובר עלי, אבל ״**רבש״ע, אני יודע שכל מה שאתה עושה – הכל לטובה, ואני מודה לך, רבש״ע!**״ בזה אתה משתעשע בעוה״ב! זו ה׳דעת׳ שהצדיק מגלה!

משה רבינו מקהיל את נשמות ישראל ביחד, וכי הוא סוחב אותם ״בא איתי״?... אומר רש״י הקדוש על ״**וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה**״: ׳**והוא לשון הפעיל, שאינו אוסף אנשים בידים**׳ – יש החושבים על הצדיק ״נסחוב אותו לכאן ולכאן, אנחנו עושים כאן משהו – נסחוב אותו״... לא עושים זאת בידיים, אלא מה? ממשיך רש״י הקדוש: ״**אלא הן נאספים על פי דבורו**״ – הצדיק אומר ׳דיבור׳, איזה ׳דיבור׳? הוא מכנים בהם את ה׳דעת׳ הזאת: **אתה נשמה קדושה וגבוהה, תשתמש עם השכל שלך, עם הדעת שלך! אמנם א״א להבין את הכל... אבל תאמין!** האמונה היא ההתחלה של הדעת, וכמו שאומר רבינו, שמתחילה צריכים אמונה לבד, ואומר רבינו (ליקו״מ ח״א סי׳ רנה) שצריכים לצרף לאמונה דעת, כי זו התכלית, שאתה האמנת – והנה הגעת אל הדעת, שאתה ממש רואה את זה, וזה יכול להגיע רק כשאדם זוכה לבטל את עצמו, הוא זורק את שכלו, ואז הוא זוכה להגיע לדעת, לראות ולהבין, שזה הסוד של ״**וְנַהֲפוֹךְ הוּא**״ – שהכל מתהפך ל׳**דעת**׳ גדול!

אז ״**וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**״ זה לא שהוא סוחב אותם בידיו, אלא ״**על פי דיבורו הם נאספים**״! משה רבינו היה לו כאלו דיבורים לכל נשמות ישראל, וגילה להם כזה גילוי אמונה שהביא אותם

לגילוי דעת כזאת של **'מעין עוה"ב' – שעשוע עוה"ב'**!

ממשיך הפסוק ומסיים: "**וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשֹׂת אֹתָם**" – שזה מה שהקב"ה רוצה מאיתנו!

אם נתבונן בזה, לכאורה יש בזה סתירה, כי מתחילה אומר "**אֵלֶּה הַדְּבָרִים**" – **'דברים'** לשון **'דיבורים'**, ואח"כ מסיים: "**אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשֹׂת אֹתָם**" – **'לעשות'** היינו **'עשיה'**, נמצא שהתחיל עם "דברים" – דיבורים, ומסיים בעשיה, מה ההסבר בזה?

זהו כל הגילוי של רבינו, אם אדם זוכה לדיבורים טובים, מתפלל להקב"ה! אכן הוא נכנם לאיזה "מבוי סתום", הוא מוצא את עצמו באיזה 'פלונטר' גדול, מה עושים? אדם עלול לאבד את העשתונות לגמרי ח"ו, הוא אובד עצות... והצדיק מלמד אותנו: "**אֵלֶּה הַדְּבָרִים**" – תפתח את הפה שלך! "**קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'**" (הושע יד, ג)! **הדיבורים שלך כ"כ חשובים אצל הקב"ה!** ודע שזה יהיה נחשב כמו "**אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשֹׂת אֹתָם**" – דיבורים כאלה הם כמו **'מעשה'** ממש!

ואותו מושג יש בשבת קודש, שכתוב (שמות לא, טז): "**וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת**' לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם"; מהו **'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת'**? הרי אנחנו יודעים שקדושת שבת היא "שב ואל תעשה" – לא עושים! יש איסור מלאכה שאותו למדים ג"כ מעניינים אלו – "**אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה'**", **'אלה'** בגימטריא שלושים וחמש, **'הדברים'** זה שלוש ['דברים' – שניים, 'הדברים' – שלוש], הרי **ל"ט** מלאכות שבת, אבל את אלו הדברים **לא עושים** בשבת, א"כ מהו שכתוב **'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת'**?

אך כן הוא אצל קדושת עם ישראל: כשאנחנו זוכים להישמר מאיזה דבר שלילי, כמו מחילול שבת, וכן מכל השם"ה מצוות לא–תעשה, זה לא רק שאדם 'לא עשה עבירה', והוא אומר: "זכיתי ב"ה להישמר מעבירה, אז לא קיבלתי X... לכל הפחות שמרתי על עצמי"... ואדם יכול לטעון: "אבל הייתי רוצה יותר **'לעשות'**!"... אך באמת, בזה שנמנעת מעבירה – יש בידך **עשיה**, וכמו שאומרים חכמינו הקדושים (מכות כג:): "**כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה**" – אם אתה שומר על עצמך, בזה אתה נכלל בענין של 'עשיה'!

דוגמא: הלכת לְסַפָּר, וביקשת שיספר אותך, ואמרת לו "אבל אל תיגע לי בפאות ובזקן", ואדם לא מעלה על דעתו שיש בזה איזו מצוה... הוא הגיע אל הַסַּפָּר כי יש לו הרבה שערות וזה מפריע לו [ובפרט למצות תפילין], והוא יושב אצל הַסַּפָּר, והנה עכשיו קיימת את המצוה של לא להקיף פאת הראש, זכית לקיים כמה מצוות בפועל ממש! לא גילחת את הפאות והזקן ובזה ממש עשית מצוה! [ה'בני יששכר' מביא בספרו 'דרך פיקודיך', שיש ענין להגיד את זה בפה מלא, וכן אפשר במחשבה].

וכן הוא בשבת קודש, כשאנחנו זוכים לשמור שבת אנחנו מקיימים "**לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת**" – 'עושים' את השבת! וזה מה שכתוב פה בפסוק, שמשה רבינו מכנים בהם כזאת דעת – "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' **לַעֲשׂת** אֹתָם", וכמו שתיכף ממשיך ואומר בפירוש: "**שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַה'**" – ציווי של שבת קודש.

ובזה שואלים כל המפרשים: מדוע צריכים את ההקדמה הזאת של "**שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה**"? וכי יש מצוה לעבוד בששת ימי המעשה? יש אדם שיושב בכולל, ואיננו עושה מלאכה מיוחדת... א"כ מהו שקודם הציווי של שביתה בשבת – שעל זה בוודאי מובן ענין של ציווי – מקדים הפסוק ואומר "**שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה**"? אבל כאן מונח העניין הזה, שאדם אכן עושה מלאכה בששת ימי המעשה – כל מלאכה שהיא, אבל הכל כדי שיגיע לשבת קודש, וכשמגיע שבת – מפסיק את הכל!

הרמב"ם בהלכות שבת אומר, מדוע יש בשבת את הלכות מוקצה? דיני מוקצה אינם מדאורייתא, ומדוע ציוונו חכמינו הקדושים על כך? אומר הרמב"ם, שאחת מהסיבות לזה, כי יש אנשים שאינם עסוקים כ"כ במלאכה – הוא לא זורע, לא חורש, לא עושה את כל ל"ט המלאכות כל השבוע, במה תהא אצלו השביתה ניכרת? על זה הוסיפו לנו חכמינו הקדושים את דיני המוקצה, שבזה יהא ניכר היטב קדושת שבת אצל כאו"א, כי כבר אסור להזיז סתם כל מיני דברים – להגביה אבנים וכו', זה מוקצה! ובזה השביתה ניכרת היטב, שאתה נמנע מכל זה, ורואים איך שאתה עושה כל זאת 'למעשה' לכבוד שבת קודש!

וכן ישנן הלכות רבות בהלכות שבת שאינן אסורות מדאורייתא, וזה נקרא

׳שבות׳, וכל זה כדי שנרגיש יותר מהי קדושת שבת!

ובזה מגיעים אנו אל הפסוק השלישי; ישנם ג׳ פסוקים בתור הקדמה לפרשת ויקהל, שמשה רבינו הקהיל את עם ישראל, כולם באו לקבל ממנו את ה׳דעת׳ – אתם נאספים עפ״י דיבורו של הצדיק לבוא ביחד! והנה הוא מגלה להם את השבת, ומגלה להם **׳דעת׳** – חיבור חסד וגבורה, לדעת שהכל לטובה, שזה ׳מעין עולם הבא׳, שזו קדושת השבת, וכן מגלה להם להודות להקב״ה – ׳שעשוע עולם הבא׳, ואז מגיע הפסוק השלישי: **״לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת״** – ולכאורה יפלא, הרי כמו שמובא לעיל מרומז בפסוק **״אלה הדברים״** ל״ט מלאכות שבת, ואכן אחד מהם הוא מלאכת הבערה – שאסור להדליק אש, אך מדוע מכל אלו ל״ט המלאכות האסורות מזכיר משה רבינו רק מלאכה אחת – ״לֹא תְבַעֲרוּ״?

חכמינו הקדושים דורשים מזה כל מיני לימודים, למשל: הגמ׳ אומרת שלמדים מזה, שאפילו אם עשה את כל ל״ט המלאכות יחדיו – חייב על כל אחת ואחת וכו׳, אבל עדיין טעון הסבר מדוע דוקא ענין של הבערה, כי את זה היו יכולים ללמוד מכל מלאכה שהיתה מוזכרת כאן, ומדוע אפוא נקט דייקא דוגמא של **״לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת״**?

אך פה יש גילוי נורא, שזה נוגע לשבת קודש במיוחד, אך ג״כ לכל חיי האדם, בכל יום ויום: כתוב בתיקוני זוהר (תיקון כא): **״לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת״** זה ׳אש הכעס׳, מה נקרא ׳אש׳? אומר הזוהר: אש הבאה מן הכבד, שזה כעס, וכמובא בגמ׳ שהכעס בא מהכבד, ועל כך מזהירה התורה הקדושה **״לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת״**; משה רבינו מקהיל את כל עם ישראל, ורוצה להכנים בהם את הדעת, ההקדמה והלימוד מיוחד שצריכים ללמד: **״לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת״** – שלא יהיה שום נגיעה ושייכות להבערת אש הכעס!

בגשמיות, אכן הכוונה שאסור להדליק אש בשבת, אבל כן הוא לענין אש הכעס: **הדגים לא היו בדיוק כפי הטעם, הבית לא היה כ״כ מסודר, הילדים עושים ׳בלגן׳, והנה באת הביתה, עכשיו הניסיון שלך! ולא רק בשבת בעצמה, אלא עוד בערב שבת, הגעת הביתה קודם הדלקת נרות, ואתה רואה את כל זה, תחילה**

**נשאל: היכן 'אתה' היית?... 'אשתי צריכה לעשות הכל'... אתה באת קודם הדלקת נרות, ואתה אומר שהאשה צריכה לעשות את הכל, יחד עם כל הילדים שקופצים ועושים 'שמח'... אז אם באת במצב כזה, ואתה לכל הפחות שותק, אתה אומר 'ב״ה, תהלה לאל הכל בסדר', ניחא... אבל אם אתה בא, ואתה מתחיל לצעוק "מה קורה כאן?! מה עשית?!"... זה כבר, ח' ישמור, כפי דברי הזוהר הנ״ל – ענין של חילול שבת, רחמנא ליצלן...**

והם״מ לא מחכה דוקא על שבת, הוא ערמומי... הוא בא כבר קודם לכן – בערב שבת, שאז זה זמן שיש בהרבה בתים מתח וכו', כי ברגע שמגיע שבת – אסור לעשות שום מלאכה, ואכן **היכן אתה היית עד עכשיו?!...** הפסוק אומר (שמות טז, ה): "וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ" וגו' – צריכים להשכים ביום השישי, והרי **בכולל לא היית – כי אין כולל בערב שבת...** [כי אלו שלומדים תורה – צריכים לקבל את השכל הזה], ונגיד ש'כן' היית בעבודה – הרי זה עד חצות [מחצות ואילך אסור לעבוד, כמובא בהלכה], א״כ מדוע לא 'טסת' הביתה לראות שהכל יהיה מסודר לכבוד שבת?... **ואם לא עשית ככה, איך יש לך כזאת חוצפה ורשעות לבוא עם טענות שלא מוכן הכל?!...**

אבל הם״מ הוא מאד ערמומי, וכך הוא תופס את האדם, והנה יש לו 'פטנט' איך השבת כבר תיכנס ברוגז וכעס רח״ל, ולא מדברים אחד עם השני וכו', **וכמה אדם צריך להיות חכם ולקבל את הדעת של משה רבינו – הצדיק! ולדעת את הכל מקודם – כשמשה רבינו מזהיר על כך!** הרי משה רבינו לא מזהיר בשבת, אלא קודם השבת, **שתדעו ותשגיחו על "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" – שלא יהיה ענין של הבערת האש בשבת, אלא שהכל יהיה מסודר כבר מקודם ברוגע ושמחה, ואם יש לך כבר ניסיון – הרי לא התחתנת היום... יש לך ניסיון בזה, אתה יודע כבר מה קורה, א״כ איפה השכל שלך?! איפה הדעת שלך?!**

אבל שלמה המלך אומר בקהלת (ז, ט): **"כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ"** – מי שהוא כעסן, הוא כסיל! הגמ' אומרת על הכעסן שהוא כעובד ע״ז וכו' (נדרים כב.), ורבינו מביא בספר המידות אות 'כעס' את כל הדברים האלו; [**ספר המידות הוא שולחן ערוך של רבינו, ובו כל המידות, ועליו אמר רבינו**

**שהספר הזה עשה אותו ליהודי, ושם מונח רבינו את כל אלו הדברים**].

הכלל, מי שהוא כועס – הוא כסיל! **איפה השכל שלך?! אם אתה יודע כבר, ויש לך ניסיון, למה אתה לא מקדים כל מיני שמירות להיזהר מזה?! הרי בזה תלוי כל הבית של האדם!**

וזה, כמובן, סובב והולך על שבת קודש, אבל כן הוא לשאר ימות השבוע, הרי שבת צריכה להשפיע לכל השבוע כולו! רבינו אומר (ליקו״מ ח״ב סי׳ ב) שצריכים להמשיך את שמחת השבת לכל השבוע! וכמובא שם בזוהר, שאם אדם זוכה שב״ה הוא נזהר בכל ענייני הכעס תמיד, אז מה יהיה בשבת? **תוספת! תוספת פיום, תוספת אחבה!** כך אומר התיקוני זוהר בפירוש!

ואשרי הזוכה שזו המטרה שלו, והוא לא אותו דבר בכל שבת, אלא בכל פעם הוא מתקדם יותר ויותר! הוא בונה את זה עוד ועוד! והוא דואג בכל פעם לקיים יותר ״**לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת**״ – שהוא 'עושה'!

ומה הוא 'עושה'? אומר הפסוק: ״לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת **'לְדֹרֹתָם'** בְּרִית עוֹלָם״ – רימזו בזה צדיקים, שהנה בפשטות **'לְדֹרֹתָם'** היינו הילדים, **כי זה חינוך הילדים הכי חזק שיכול להיות!** עפ״י רוב הילדים לא רואים את שני ההורים ביחד בכל השבוע, ואפילו כשאוכלים ביחד – ארוחות בוקר, צהריים או ערב, עפ״י רוב לא רואים כ״כ אחד את השני, ולא נמצאים ביחד, ומתי כולם נמצאים יחדיו? בסעודת שבת! **זה הזמן הכי קדוש וחכי טהור לחינוך ילדים!** יושבים ביחד, וכמובן – ברוגע, בלי שום כעס וקפידות, **יש משהו שהוא לא כפי הטעם שלך? תשתוק! חסר מלח? כשאשתך יוצאת מהסלון – תוסיף כמה מלח או פלפל שאתה רוצה... אבל לא לתת ביקורת, ולא להתלונן!**

ובכלל זו ידיעה פשוטה בשלום בית: **אף פעם אל תגיד ביקורת על משהו שאשתך עשתה! ובפרט אם האישה בישלה, הכינה, מסרה נפשה בשביל זה, אז לא יצא בדיוק כפי הטעם שלך, מה קרה?... אדם שיש לו שכל הוא מתבונן: הלא היא השקיעה בזה, היא טרחה, למה שלא אתן תודה?! ״זה הכי טעים בעולם!״... אפילו שבקושי יכולת לאכול – תעשה בחכמה להסתיר את זה, אבל להגיד ביקורת? איפה השכל שלך?!...**

אדם יושב בשולחן שבת ברוגע, בשמחה, עושה קידוש, שרים זמירות,

מספרים סיפורי צדיקים, **זה נקרא 'שולחן שבת'! וזהו החינוך הכי קדוש וטהור לילדים!** וזה נקרא "**לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם**" – אתה **עושה**! זו '**עשיה**'! שבזה מתורצת השאלה מהו "לעשות" את השבת, הרי בשבת לא 'עושים'... אין מלאכה בשבת... **אין מלאכה גשמית, אבל יש מלאכת הקודש! בונים את המשכן!** ואמנם מלאכת בניית המשכן איננה דוחה שבת, אבל הרוח והנשמה של המשכן – מתגלה ביותר דייקא בשבת!

ואתה עושה את כל זה "**לְדֹרֹתָם**" – בשביל הילדים, לחנך אותם! ויש המון סיפורים כאלו, שכל מה שהחזיק בני אדם ביהדות כל החיים – מה שזכו לראות בביתם בשבת! ואדם צריך לדעת את זה!

וזה מדובר הן על הגבר והן האשה, אני שומע הרבה סיפורים כאלה, שהנה האשה היא עייפה וכו', וצריכים בשביל זה שכל, **וכשמגיע זמן של סעודת שבת – כל המשפחה צריכה לשבת ביחד!** ולא 'קושרים' את הילדים לכיסאות בשבת, אין דבר כזה... אבל צריך שיתקיים כפי שאומר רש"י הנ"ל בתחילת הפרשה: "**הן נאספים על פי דבורו**" – יהיו דיבורים טובים: 'מותק, מתוקה, יש לי משהו לספר/להראות'... לא יכולים 'לקשור' אותם אל הכיסא, לצעוק "שב/י על הכסא" וכו', זה לא עסק... אבל כשאדם זוכה באמת להנהיג כזה שולחן בשבת – הוא מקיים "**לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם**"...

עוד פירשו צדיקים: '**לְדֹרֹתָם**' – לשון של 'דירה' ['**דירה תמה**'] כי בזה, אתה מתקן את הבית שלך! **כל הדירה, כל הבית, מקבל כזה אור!**

שזה כל ענין הפרשה – שמדברת על בנין המשכן, וכתוב שגם הנשים הצטרפו, וכמובא בכמה פסוקים, כגון: "**וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה בְּחָכְמָה טָווּ אֶת הָעִזִּים**" – אלו נשים שהיה להן חכמה, שזו ברכה המיוחדת לנשים, וכמ"ש (משלי יד, א) "**חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ**".

ובזה ישנו דבר מעניין, שהנה אומר רש"י

"**טָווּ אֶת הָעִזִּים**" היינו שהביאו מטווה מהשערות של העיזים [עיזים יש להם שערות, בשונה מכבשים – שיש להם צמר], ומה עושים? גוזזים את השערות, ועושים מזה כל מיני דברים. אבל כאן, אצל מלאכת הטוויה מן העיזים, ישנו דיוק מאד מעניין, כי כתוב "וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה בְּחָכְמָה '**טָווּ אֶת הָעִזִּים**'", ולא

כתוב ״טוו את **השערות**״ או ״את **הצמר**״, אלא ״**אֶת הָעִזִּים**״, ואומר רש״י שזו היתה מלאכה מיוחדת אצל אלו הנשים, שהן טוו את הדבר **על העיזים בעצמם**, ולא שגזזו את השערות ואח״כ טוו, אלא בעוד השערות על העיזים – כבר טוו אותן!

ומה המעלה של זה? כנראה שזה היה הרבה יותר חשוב, שבעוד השערות קשורות אל העיזים – אפשר לטוות את זה, ואח״כ להביא את זה...

עלינו להתבונן: מה הלימוד בזה? מהי החכמה הגדולה הזאת?

אך הנה ידוע, ש׳**עיזים**׳ רומז בכל מקום לעניין של **עזות** [ועל כן נקרא ׳עז׳, כי הוא סמל על מדת העזות], ורביז״ל מגלה (ליקו״מ ח״א סי׳ כב) שיש ׳עזות דקדושה׳ שבלעדיה אי אפשר לאדם להתקרב אל הקדושה, כי אין לו עזות דקדושה – הוא לא ילמד תורה, הוא לא יתקרב לצדיק, הוא לא יתפלל, **צריכים עזות דקדושה!** וכמו שאומרים חכמינו הקדושים (ביצה כה:): ״**מפני מה ניתנה תורה לישראל? מפני שהן עזין**״; מידת העזות בקדושה – זה דבר גדול מאד, וכדברי התנא (אבות ה, כ): ״**חֲזִי עַז כַּנָּמֵר**״; אל תתבלבל מאף אחד!

ברם, עזות דסטרא אחרא, עליה איתא שם: ״**עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם**״; איפה העדינות שלך?! איפה ה׳דרך־ארץ׳ שלך?! אתה מדבר בגסות וכו׳, **זה דבר מאד מאד גרוע!**

אבל בין עזות דקדושה לעזות דסט״א ישנו שיקול דק מאד... רבינו מסביר שם את דברי התנא, שאחר שכתוב ״**עז פנים לגיהנום**״, כתוב ״**יחי רצון שיבנה ביהמ״ק**״ וכו׳, ולכאורה מה השייכות בין זה לזה, אך ר׳ נתן מסביר בליקוטי הלכות, שזה היה כל העניין של הגורל ביום הכיפורים, שלקחו שני שעירי עיזים – אחד לה׳ ואחד לעזאזל, אומר ר׳ נתן שזה הלימוד של כל אחד, שאדם ידע שאמנם יש לו את מידת העזות, **אבל תשתלט על העזות שלך! למה אתה כזה פרא אדם?! בא הביתה ומשתולל ומשתגע...** וזה סובב והולך הן על הבעל והן על האשה, **איפה ה׳דרך־ארץ׳?!...** הוא אומר: ״לא... קיבלתי עזות דקדושה״... **זו עזות דקדושה?!... והראיה היא: ״עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם״ – תראה איך הבית שלך נראה... זה פשוט חתיכה של גהינום! וזה הסימן שאתה לא בעזות דקדושה – אלא עזות דסטרא אחרא...** ואכן זה שיקול דק, ואומר רבינו שם בתורה

כ״ב שצריכים לבקש הרבה מהקב״ה לבל ייכשל בעזות זו.

וזהו: ״**וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה בְּחָכְמָה טָוו֖וּ אֶת הָעִזִּים**״; כי זה היה על העיזים ממש כנ״ל, ובוודאי היתה אפשרות לגזוז את השערות ואז לטוות, אבל אין זו השלימות, מדוע? כי העז לא השתנה במאומה! הוא אותו עז כמו שהיה... אתה גזזת את השערות, אבל העז נשאר אותו עז...

**והשלימות היא אם יש איזו דרך לטוות את העיזים ׳על גבי העז׳, ולעשות כזה דבר יפה מהעז הזה! לקחת את העז הזה ועשית טוויה כ״כ יפה, זו השלימות! שהנה מקודם העז הזה קפץ וצחל וכו׳, והנה הבאת אותו לביהמ״ק** [כי הביאו את העז עם המטווה, ושם כבר גזזו ושמו ליריעות וכו׳, אבל הביאו את העז], **ועשית שינוי בתוך העז הזה! אם עושים כך – זו חכמה מיוחדת...** והתורה אומרת שזו היתה חכמה של הנשים, שהן היו יכולות להראות דבר כזה, לשנות את כל המהות ממש! זה אמנם עז, אבל יש דרך להפוך את ה׳עז׳ הזה ל׳**מלאכת הקודש**׳, ולבנות את ביהמ״ק עם זה!

והכל נכלל ב״**וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**״ – משה רבינו מכנים בנו ׳**דעת**׳, מה נקרא לשמור מכעס שמירה מעולה, כ״כ צריכים לשמור מזה! אמנם זו עבודה לא פשוטה, אבל אדם צריך לדעת שכעס זה חמור מאד!

הזכרנו כמה פעמים את דברי הזוהר בפרשת תצוה [רבינו מזכיר את זה בליקו״מ ח״א סי׳ ס״ח], שעל כעס כתיב (איוב יח, ד) ״**טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ**״ – זה טורף וקורע את הנשמה! אם אדם נכשל בדבר אחר – זה עושה רק כתם, אבל כעס טורף את הכל, ה׳ ישמור! **כמה אדם צריך להשתלט על עצמו!**

וזה גם לגבי אשה, ואם האשה רואה שבעלה מאד רגיש לזה – היא צריכה להיות חכמה איך לא להדליק את הגפרור, שהדבר לא יתפוצץ... וכן בעל שיודע זאת על אשתו – צריך קצת שכל, **איפה השכל שלך?!** ״לא... למה לא הכל מוכן?!״... **הגעת חצי שעה לפני זמן הדלקת נרות ואתה אומר ׳למה לא הכל מוכן׳, ואיפה היית עד עכשיו?! הרי לא הכנסת את האצבע הקטנה שלך במים החמים... ועוד יש לך טענות ״למה ככה ולמה ככה״?!... תבוא מוקדם, ואז תראה שהכל יהיה מסודר... אשתך מוכרחת לעבוד עד הדלקת נרות ואח״כ להתמוטט ח״ו? שים יד וכתף, ותראה שהכל בסדר...**

ואז יתקיים בשלימות "וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת **לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת**" – שזה ענין השמירה הזאת מכעס, שאדם עושה את הכל להישמר מזה! **וזהו הלימוד הכי חיובי לילדים, שהם רואים שיש רוגע בבית בשבת!**

והכל מתחיל כבר מערב שבת, שאדם נותן את עזרתו בהכנות, וכן משתפים את הילדים בזה, זה דבר גדול – הן בנים והן בנות, כל אחד יש לו איזו משימה לעשות לכבוד שבת, **זה חינוך!** כמובן, לא הולכים עם כפייה ומכות... אבל כל אחד יש לו איזה תפקיד! זו מסוגלת להכין אילו סלטים, וההוא מוכן לעשות איזה ניקיון, כל אחד עושה דבר שהוא יכול, וזהו "לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם" – 'לדירתם', לכל הדירה! כל המשפחה משתתפת! ואז כשמגיעה שבת – זה כבר 'מעין עולם הבא', 'שעשוע עולם הבא'!

ואת זה אנחנו מתחילים בעזרת ה' עכשיו – **פרשת שקלים**, שכל זה הוא הקדמה כדי להתראות כביכול ביחד עם הקב"ה, שכל אחד הוא '**מחצית השקל**' – הוא 'חצי', וזוכה לקחת את כל המשפחה ולהתאחד ביחד, ואז הוא זוכה שמתקיים אצלו מה שאומרים שם בפיוטים: "**אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אֲדוֹן נְשָׂא**" – מבקשים מהקב"ה: תָּאִיר את אור הפנים שלך אֵלֵינוּ, "**וְשֶׂקֶל אֶשָּׂא**" – אקח שקל שלם, מדוע? הלא רק חצי שקל מביאים... כי אתה עם הַמִּשְׁפָּחָה – האשה והילדים, אֲזַי זה 'שקל' שלם, "**בְּבֵית נָכוֹן וְנִשָּׂא**" – שהבית שלך יהיה מקום "נָכוֹן וְנִשָּׂא", הבית הזה יהיה למעלה! מקום גבוה מאד בעוה"ב – שעשוע עוה"ב!

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה לקבל את הימים הקדושים האלו – **שבת שקלים, ראש חודש אדר שני, ימי פורים,** ואח"כ **ימי פסח**, שיהיה נשפע עלינו שפע קודש ברוחניות ובגשמיות, לשונאי ישראל תהא מפלה גמורה עד עפר, ועם ישראל יעלה מעלה מעלה! יתקיים דברי חכמינו הקדושים (ב"ב י:): "**בַּמֶּה תָּרוּם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל? בְּ'כִי תִּשָּׂא'**"; בפרשת שקלים! תהא הרמת הקרן של עם ישראל, השפעות טובות, ובקרוב נקבל פני משיח צדקנו בגאולה השלימה!

**זכות הדפסת והפצת הגיליון**

לעילוי נשמת האישה הכשרה הצדקת
חינקא חיה באבא בת רבי אברהם דוב ע״ה, ולע״נ הרה״ח ר׳ בנימין ביניש בן ר׳ יחזקאל שרגא נ״י
ולעילוי נשמת מיכל רונית ע״ה בת שרה ויצחק.

להצלחת בנימין בן אהרן נ״י וכל משפחתו ולהצלחת כל התורמים והעוסקים במלאכת הקודש שיחיו.

ולרפואתם המהירה של
נתן יחזקאל שרגא בן חינקא חיה באבא נ״י
הילד ישי בן סילקא יעל נ״י
ולרפואת צוריאל בן סגולה סיגלית נ״י
נעמי מרים בת חוה תחי׳
סילקא יעל בת אביבה תחי׳
משה בן אירן נ״י

ולע״נ ר׳ שלמה חנוך חרש ז״ל בן ר׳ ישראל משה, האשה ליאת שרה בת מרדכי ע״ה, ר׳ יעקב דוד בן אברהם ז״ל, מרת איטה בת הירש, האישה הכשרה מרת חנה בילא בת ברוך ע״ה. ולעילוי נשמת הדסה שולמית בת יצחק מנחם שיבלט״א. לע״נ אליעזר שלמה ז״ל בן בנימין שיבלחט״א. לע״נ אהרן בן שלמה ז״ל, לע״נ הילד יהונתן ז״ל בן אושרה דינה תחי׳ ולע״נ סיוון בת אליהו ע״ה

ניתן לקבל מידי שבוע במייל את הגליון ״אשי ישראל״ בכתובת
3070817gm@gmail.com
להצטרפות לרשימה התפוצה

**לתרומת עבור העלון לרפואה הצלחה וכדו׳ ניתן לפנות לטלפון: 052-7691732**